

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Вяра Красиминова Славянска,
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив,
на дисертационен труд за присъждане на научна степен '**доктор на науките**'

по професионално направление 3.7 „Администрация и управление“,
докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Автор: Славомира Бялоблodsка

Тема: Стратегии и модели за формиране и реализация на държавната политика за иноватизация на социално-икономическото развитие

Участвам в състава на научното жури съгласно заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 1097 от 28.06.2018 г.

Актуалност и значимост на проблема

Актуалността и значимостта на разглежданата проблематика са несъмнени. От една страна, в условията на глобална конкуренция, именно иновационната активност на предприятията се явява решаващ фактор за повишаване на тяхната ефективност и конкурентоспособност, а от друга страна – преобладаващата част от тях имат ниско равнище на техническа и технологична подготовка и не притежават необходимия иновационен потенциал. Това насочва вниманието към производствено-иновационните клъстери, като един от успеш-

ните инструменти за активизиране на иновационната дейност в промишлените предприятия. Независимо от наличието на разработки, посветени на различни образувания – консултантски центрове, бизнес-инкубатори и други структури, занимаващи се с иновативно предприемачество на различни йерархични нива и в различни отрасли на националното стопанство, общо взето понастоящем съществува дефицит на комплексно научно знание по въпросите за формирането и развитието на производствено-иновационните клъстери. Не съществува яснота по отношение на понятийния и методологичен апарат на този проблем, специфичните особености и фактори за формирането на производствено-иновационните промишлени клъстери, синергичния ефект от взаимодействието на различните участници в клъстерните формирания. Наред с това, липсват и ясни практически препоръки за формирането на производствено-иновационните промишлени клъстери на принципа на мрежовата организация и създаването на иновационни системи.

Високата степен на осмисляне актуалността на проблема и неговото научно и практико-приложно значение е в основата на правилното формулиране на целта и конкретните задачи, разработени в дисертацията. Основната цел на изследването е „да се разработи теоретико-методологичен модел и да се формулират практически препоръки за формиране и развитие на производствено-иновационни клъстери на промишлени предприятия, в светлината на формирането на иновативна икономика.” Във връзка с нейното постигане се дефинират шест изследователски задачи.

Д-р Бялоблудска демонстрира много добра осведоменост и познаване състоянието на проблема, което е видно от обширната библиографска справка, включваща 170 литературни източника на руски и английски език, релевантни на разглежданата проблематика.

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и решаване на дефинираните задачи. Тя включва разнообразни методи, подходящи и приложими в разглежданата проблемна сфера - абстрактно-

логически метод, графически метод, експертна оценка, социологически методи за събиране и анализ на информация, статистически методи за изследване на зависимости между променливи, абстрахиране, анализ, синтез, контент-анализ, дискурс-анализ, моделиране, сравнение и т.н.

Кратка аналитична характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в общ обем от 262 страници, илюстрирани с 16 таблици, 9 фигури и 14 схеми. В структурно отношение той включва увод, шест глави и заключение, които следват логиката на поставената цел и последователността при решаването на дефинираните изследователски задачи.

Уводът представя концептуалната рамка на изследването, която включва всички необходими реквизити – ясно обоснована актуалност и значимост на темата, добре формулирани предмет и обект на изследване, коректно изведени цел и задачи, ясна и логична теза, подробно представена методология и възприети ограничения. Това полага добра основа за провеждане на успешно и качествено изследване.

В *първа глава* се разглеждат същността, съдържанието и задачите на стратегиите за иновиране на социално-икономическото развитие, особеностите, закономерностите, принципите, моделите и инструментите за формиране и прилагане на тези стратегии.

Втора глава представя клъстерите, като форма на организация на интегрираните образувания в промишлеността, методическите въпроси за тяхното формиране и развитие, иновативната икономика като обективна предпоставка за това, особеностите при формирането и развитието на производствено-иновационните клъстери на предприятието.

В *трета глава* се разглеждат етапите в развитието на формите за организация на разработването и внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, регионалните модели и видове иновация на социално-

икономическото развитие, организационните проблеми при повишаване ефективността на иновирането на социално-икономическото развитие на пазарната икономика.

Четвърта глава представя рейтинга на глобалната конкурентоспособност на иновационния потенциал на промишленото производство в Русия, прави се опит за клъстеризация като фактор за активизиране на иновационната дейност на предприятията в различните страни, разглежда се концепцията за поетапното формиране и развитие на производствено-иновационните клъстери и особеностите на тяхното функциониране на принципа на мрежовата организация.

В *пета глава* се коментира мястото и ролята на клъстерната политика в системата на промишлената политика на държавата, представено е стратегическото планиране като инструмент за реализация на клъстерната политика на държавата, методическите положения и препоръки за формиране на производствено-иновационните клъстери на промишлените предприятия.

В *шеста глава* се представят концептуалните подходи и особености при разработването на стратегия за иновиране на социално-икономическото развитие, формирането на иновационните клъстерни комплекси като инструмент за повишаване на ефективността и активизиране на иновационната дейност.

В *заключението* се синтезират важни обобщения на постигнатите резултати и се очертават насоки за бъдеща работа и изследвания.

Приноси

В автореферата Славомира Бялоблodsка е систематизирала приносите, които счита, че има в теоретичен и практико-приложен аспект. Разработеният дисертационен труд определено допринася за развитието и обогатяването на съществуващото знание в областта на съвременното социално-икономическо развитие, чрез предлагане на идеи за формиране на производствено-иновационни клъстери. Приемам посочените приноси като

значими и отговарящи на реалните резултати и постижения в изследователската работа на докторантката, като откроявам следните по-съществени от тях:

1. Усъвършенстван е теоретико-методологичния апарат на изследователската област, предложен и обоснован е концептуален подход към формирането и развитието на производствено-иновационните кълъстери на промишлените предприятия;

2. Обогатено е съществуващото знание и разбиране за социално-икономическата същност на производствено-иновационните кълъстери в промишлеността, като са дефинирани основните закономерности, особености и принципи за тяхното формиране и развитие на принципа на мрежовата организация, очертани са основните направления в тяхната дейност, предложена е тяхна научна класификация, обосновани са етапите в тяхното формиране и развитие, идентифицирани са особеностите на моделите на иновационно-производствени отношения между участниците в кълъстерите и т.н.;

3. Аргументирани са предимствата на кълъстерната форма на организация на иновационната дейност в промишлените предприятия – съвкупния продукт, генериран като резултат от синергичния ефект от взаимодействието на всички участници в производствено-иновационния кълъстер;

4. Идентифицирана е ролята на промишлената и кълъстерната политика на държавата в условията на преход към иновативна икономика, направленията на държавната кълъстерна политика за подкрепа на кълъстерите на базата на разработване и реализиране на програми за държавно съдействие;

5. Предложен е модел за организация на дейността на иновационната подсистема, в основата на който се намира създаването на център за компетенции като организатор и координатор на реализацията на иновационната политика в кълъстера.

Основните моменти в дисертационния труд са намерили публичност чрез 11 научни разработки, в т.ч. 8 самостоятелни и 3 в съавторство. Счи-

там, че тези публикации представят реално постиженията на докторантката и са достатъчно представителни, за да ги огласят пред академичната общност и заинтересованите кръгове от стопанската практика.

Убедена съм, че проведеното дисертационно изследване е изцяло лично дело на докторантката, съответно формулираните приноси, получените и публикувани резултати са нейна лична заслуга.

Възможности за използване на получените резултати

Считам, че авторските тези, формулирани и обосновани в дисертацията, могат да намерят по-конкретна практическа приложимост при решаването на проблема с повишаването на ефективността и активизирането на иновационната дейност в промишлените предприятия в условията на иновативна икономика. Те могат да бъдат от полза за органите на държавното управление, както и за мениджмънта на промишлените предприятия при разработването на стратегии, програми, проекти и мероприятия за активизиране на иновационната дейност.

Автореферат

Авторефератът е подготвен според изискванията и достоверно възпроизвежда съдържанието на труда в синтезиран вид. Разработен е в обем от 34 страници и включва пет части, отнасящи се до общата характеристика, структурата, съдържанието, приносите и публикациите по дисертационния труд.

Бележки и препоръки

Към съдържанието на дисертационния труд нямам съществени забележки, но в структурно отношение считам, че би могъл да се оптимизира

чрез окрупняване на главите (например, обединяване на втора и трета глава).

Заключение

Дисертационният труд има характер на завършено научно изследване, посветено на важен изследователски проблем и съдържащо научни и приложни резултати, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на ВСУ „Черноризец Храбър“. Това предоставя достатъчно основания за висока оценка, поради което с убеденост предлагам на уважаемото научно жури да присъди научна степен ‘доктор на науките’ на Славомира Бялоблodsка в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство”

20.07.2018 г.

Рецензент:

/Проф.д.н. Вяра Славянска/